

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Heli Pontifex, Iudex.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

que Judicum volumine continentur. ¹ Regum libri sequen-
tur.

LV. Sed mihi annorum ordinem & feriem temporum ¹
persequenti, ² parum continuata videtur historia. Nam ²
quum post Samson judicem, Semigar fuerit, pauloque post
historia confignet populum sine judicibus egisse, Heli etiam
sacerdos ³ libris regnorum fuisse referatur: sed quum, quot
anni inter Heli & Samson fuerint, minime Scriptura pro-
diderit: video medii quiddam fuisse temporis, quod labo-
ret ambiguo. Cæterum à die mortis Jesu usque in id tem- ³
pus quo Samson defunctus est, numerantur ⁴ anni cccc.

& ix.

Plutarch. Benjaminitarum eodem men-
se Septembris. Romani rapuerunt Vir-
gines Io xxvii. vel ut Halicarnassæus,
Io c lxxxix. Benjaminita vero cc. Ben-
jaminitas ad raptum coëgit necessitas,
Romanos libertas, uti docet Augustin.
II. de Civit. Dei xvii. & III, xii.

¹ *Regum libri sequentur.*] Numero qua-
tuor, quorum priores in ritualibus E-
braeorum Samueli tribuuntur: postero-
res Regum nomine inscribuntur. Nota
hos omnes libros in codicibus Græcis
titulum habere βασιλειῶν, id est, re-
gnorum. unde paullo post, *Eli etiam
sacerdos libris regnorum fuisse referatur.*
Hier. Epist. 52. *Samuelem quoque &
Malachim, id est, quatuor regum libros.*
Idem lib. II. ad Rufinum cap. 7. *In
libris quoque Samuelis & Malachim, quos
nos regnorum quatuor nominamus, post ca-
talogum divinæ scripturæ hæc intuli, & c.*
Dros.

² *Parum continuata videtur historia.*] Tor-
sit hæc confusio temporum & Ju-
dicum plerosque eruditos. Optima eo-
rum explicatio, qui mortuo Samsoni
successisse statim Heli volunt, cum jam
per xx. annos, cum Samson, Rem-
publicam administrasset. Igitur Histo-
ria belli Benjaminici rejicienda ad
tempora præcedentia, ut dictum. *Hirn.*

³ *Libris regnorum.*] Id est, מלכיות.
Rursum Hier. præfatione in libros re-
gum: *Meliusque multo est Malachim, id*

*est, regum, quam Malachoth, id est, re-
gnorum dicere. Non enim multarum gen-
tium describit regna, sed unius Israëliti-
ci populi, qui tribus duodecim continetur.*
Locus iste censura indiget. Nam non
memini legere usquam Malachoth hoc
significatu. Quid igitur? Regnum He-
braice Melucha dicitur & Mamlacha,
unde pluralis Mamlachoth, non Ma-
lachoth, quod potius opera denotat à
singulari מלכה Melacha sive Mala-
cha, opus, cujus thema Laach, non Ma-
lach, regnavit. *Dros.*

⁴ *Anni cccc. & ix.*] Ita Gifelinus
olim hunc locum correxit. Prius erat
cccc & ix. qui numerus proxime ac-
cedit ad eum qui habetur Act. xii, 20.
μὲν ταῦτα ὡς ἔπειτα τετρακοσίοις, καὶ
πενήκοντι ἔδωκε κρατὶς εἰς Σαμὴλ.
Nam Eli sacerdos inter iudices memo-
ratur. Is iudicatum administravit an-
nos quadraginta, ut habetur I. Sam. 4.
18. Quanquam Sulpitius tantum vigin-
ti annos ei attribuat: ex cuius supputa-
tione Sigonius hoc loco reposuit ccc,
& xxxix. Sed ex subiecta tabula tantum
colliguntur trecenti & novem anni.
Othoniel præfuit annos l. Ahod lxxx.
Semigar i. Debbora xl. Gedeon xi.
Abimelech iiii. Thola xxii. Jair xxi.
Jephthe xvi. Ebeson vii. Ailon x. Ab-
don, quem Eusebius Labdon vocat,
viii. Samson xx. Summa cccix. His
adde annos tyrannidis, quos Hebræi
superio-

& IX. ¹ A mundi autem exordio anni IV CCC. & III.
⁴ Quamquam ab hac supputatione nostra, ceteros discor-
⁵ dare, non nesciam. Sed mihi conscius sum, me ² non cu-
 riose, latentem annorum ordinem protulisse, donec in
 hæc tempora incidi, de quibus dubitare me fateor. Nunc
 reliqua exequar.

¹ LVI. Igitur, ut supra retuli, Hebræi sine iudice aut
² duce ullo, proprio arbitrio agebantur. ³ HELI sacerdos
³ erat: sub hoc ⁴ Samuel natus est. Huic pater * Elcha-
 na,

superioribus inclusos arbitrantur. Chu-
 fan Rafathaim VIII. Eglon XVIII. Ja-
 bin XX. Madian VII. Philistæi sive Al-
 lophyli XVIII. Rursum Philistæi XI.
 Summa CXL. Ex his concludo, si annis
 Judicum annumeraveris annos tyranni-
 dis, Orthonielique tantum XI. attribue-
 ris, constari annos quadringentos &
 novem vel decem. Sic etiam se tuetur
 numerus qui Actor. cap. XIII. in libris
 vulgatis. *Drus.*

¹ A mundi autem exordio anni IIII M
 cccc & III. Hunc numerum conficit
 Giselinus ex his duobus locis. Dicit à
 mundi exordio usque ad excessum Josuæ
 annos esse IIII M ccc lxxx. & IIII. Hic
 vero scribit à die mortis Josuæ, in id
 tempus, quo Samson defunctus est,
 numerari annos cccc & XIX. Simul hi
 numeri efficiunt 4303. Sigonius vero,
 qui superiori numero adjecerat viginti,
 hunc ita emendat, ut pro 3. reponat 23.
Drus.

² Non incuriose] Sic infra: quæ non in-
 curiose à nobis sunt digesta. Quantus au-
 tem in Chronologiæ studio Sulpicius
 fuerit, patet ex epist. Paulini ad ipsum
 nona, in quæ hæc sunt: Præterea iusti-
 sti, ut quæ te de Annalibus non unius gen-
 tis, sed generis humani fugevent, ego te,
 quasi peritior, edoceram. Respondetque
 se in ea re hæsitantem, Rufinum pres-
 byterum consuluisse; & addit: Sed si ille
 has, quæ merito te permoverent de annorum
 sive regnorum non congruente calculo, hian-
 tis historiæ causis, non ediderit, qui à
 Scholasticis & salutaribus literis Græcæ

juxta ac Latine dives est, vereor ne apud
 alium in his regionibus frustra requiramus.
 Sigon.

³ Heli sacerdos erat.] Eli septimus e-
 rat ab Aharone, ab Ithamaro ejus filio
 altero, genus ducens. Fuit autem, ut Jo-
 sephus refert, pontifex ex hac familia
 primus, cujus genus in pontificatu man-
 sit usque ad Salomonis tempora, quan-
 do ad Eleazari familiam rursum rediit.
Drus. Phinees exauthorato, successit in
 Pontificatum Heli Ithamarides. Quod
 liquet ex eo, quia Abimelechus ab eo
 genus ducens, Ithamarides est. 1. Pa-
 ral. 24. 6. Quomodo autem sempiter-
 num sacerdotium Phineeso & posteris
 promissum à numine, Num. 25. 23.
 cum hac in Ithamaridas translatione ca-
 piendum optime disputat Camartus in
 Elia Thisbite suo, cap. III. Sed in
 Eusebio Hieronymi legitur de Heli:
 Hunc Hebræi tradunt esse Phinees. Quod
 nullibi apud Hebræos reperitur. Unde
 patet esse glossema imperiti alicujus sive
 librarii, sive Scholastici, quod nomi-
 num Heli & Eliæ affinitas peperit. Nam
 de Elia id tradunt, Phineesum fuisse.
 Selden. Μετὰ τὴν Σαμψὼν τὸ
 λουτὸν ἀπέστη τὸ Ἰσραηλιτῶν Ἡλὶς
 ὁ δὲ γερῆς. Joseph. v. XI.

⁴ Samuel.] Gregorius putat Samu-
 lem in Rama natum, fuisse ex tribu E-
 phraim. Sed certum est cum fuisse o-
 riundum è tribu Levi, adeoque à Levi
 per Caath & Isaac, non vero per Am-
 ram & Aaron fuisse progenitum: ideo-
 que Levitam non Sacerdotem fuisse.
 Vide

na, mater ¹ Anna. Hæc diu sterilis, cum conceptum à Deo peteret, vovisse traditur, si puer nasceretur, ² sacrandum Domino. Ita enixum puerum, ³ Heli sacerdoti tradidit. Mox ⁴ cum adolevisset, Dominus ad eum ⁵ locutus est. Heli sacerdoti ⁶ iram denunciatur, ⁷ ob vitam filiorum, qui sacerdotium patris in quæstum verterant, muneribus à sacrificantibus exigentes, quanquam plerumque eos pater increpasse referatur. Sed ⁸ levior objurgatio non satisfecerat disciplinæ. Igitur ⁹ Allophylis in Judæam irruebat, obviam itum. Sed victi Hebræi, parant aciem restitue-

Vide Psalmum xcvi. v. 6. Samuël tamen ex Dei dispensatione Sacerdotio functus est. *Abul. & alii.* Ex 1. Paral. 6. 33. patet, pium Samuëlem ex impio Core, quem terra absorpsit, fuisse progenitum. Ita Deus ex spina rosam produxit. *A Lapide.*

* *Elcana.*] Malim Elcana. Sic enim & Græci scribunt Ελκανά. Genus ducebat ab Elcana filio Core, ac propterea creditur etiam propheta fuisse. Nam filii Core prophetæ erant. Rei firmandæ, quod 1. Sam. 1, 1. ex *Ramatham Sophim.* Si modo ibi Sophim, ut quidam opinantur, significat speculatores, id est, prophetas. Videndus R. David, quem Camium cognominant. *Drus.*

1 *Anna.*] Scribe Hanna cum adspiratione, id est, ἠννα, Sic vocabatur etiam mater septem fratrum Machabæorum, quorum historiam Josephus descripsit peculiari libro, qui *ἡ ἱστορία τῶν ἑπτὰ ἀδελφῶν* inscribitur. Antiqui *Μακαβραίων* appellant. *Drus.*

2 *Sacrandum Domino.*] Ut in templo serviat, sicut in Historia Jephthæ dictum. Sed hoc matris votum ratum esse tum demum cœpit, cum id probavit pater. Num. 30. 7. *Drus.*

3 *Heli sacerdoti tradidit.*] Lyra censet Samuelem in templo ministrasse Deo usque ad annum ætatis quinquagesimum duntaxat: illi enim Levitæ, quasi emeriti, libertate donabantur, nec amplius in tabernaculo servire tenebantur.

Num. 8. 25. Verum id repugnat Sacræ Scripturæ. Nam illa dicit, Samuëlem cunctis diebus sacrum Domini ministerio fuisse. Unde alii passim censent eum in templo servivisse per omnem vitam. Ita *Philo* libro de somniis. *Augustin.* in Psalm. 98. *Hieron.* in 44. *Ezech.* *Chrysostom.* Hom. 4. in Acta.

4 *Cum adolevisset.*] Σαμὴλ ὅτε πτωλεθροῦς ἔτε ἤδη δωδέκα ἐν ὡσεφίτῳ. *Joseph.*

5 *Iram denunciatur.*] Horrenda in Ithamaridas ob scelera filiorum Heli sententia pronuntiatur 1 Sam. 2. 30. & restitutio Eleazaridarum promittitur.

6 *Ob vitam filiorum.*] Qui erant Hophni & Phinees. Virorum excellentium sæpe filii pessimi extiterunt. Causæ, præter phylicas hæ sunt: quod viri illi eminentes toto animo ad publica ferantur, privatamque rem ideo negligant. Deinde, quod liberis ex paterno honore accedat superbia & pigritia ex spe facili dignitatum. Accedit interdum, ut in Heli, bonitas, quæ ubi nimia est, nomen suum amittere, & dissolutio potius disciplinæ vocari meretur. *Grot.*

7 *Levior objurgatio.*] Hieronym. *Elis pro iniquitate filiorum suorum damnatus est. Corripuit quidem eos, sed lenitate patris, non auctoritate pontificis: & quia eos tenebatur corrumpere, ideo non solum pro iniquitate filiorum, sed etiam pro sua fuit punitus.*

8 *Allophylis in Judæam irruebat.*

R

bns.]

stituere: ¹ arcam Domini secum in pugnam efferunt, &
² cum ea filii sacerdotis prodeunt: quia ipse annis gravior,
 luminibus obductis, satisfacere officio nequiverat. Sed
 10 ubi arca in conspectum hostium deducta est, ³ majestate
 quadam praesentis Domini territi, ⁴ fugam parabant.
 11 Assumptaque rursus constantia, & non sine Domino mu-
 12 tatis animis, totis viribus concurrunt. ⁵ Victi Hebraei,
 arca capitur, ⁶ filii sacerdotis cadunt. Heli, delato ad se
 mali

[*bus.*] 1. Regum 4. Castra posuerunt
 Apheca, quam Josephus *Ἀμφηκῶν*
 vocat.

1. *Arcam Domini secum in pugnam esse-
 runt.*] Quae etiam arca federis dicitur,
 quia in ea erant tabulae federis tam inte-
 grae quam fractae. Vocatur & arca
 testimonii Jos. 4. *ἄρ. 16.* Nam in ea
 erat testimonium, hoc est, Lex. *Drus.*
ad Samuel. Si bellum populo ingruerat,
 arca, in qua erant tabulae legis, ante omnes
 praecedebat, & hoc sufficiebat illis pro
 quavis acie in subsidium, nisi in bajulis
 arcae, aut in populo, aliquod scelus, aut hy-
 pocrisis haberet. Athanas. de Interpret.
 Psalm. ad Marcellinum. Dissentiunt
 autem Interpretes, num in hac arca ta-
 bulae fractae pariter ac integrae repositae
 fuerint? Quidam affirmant, & addunt
 etiam librum Legis in ea positum. Alii;
 capsulam extrinsecus factam, in qua li-
 ber Legis fuerit positus. Sunt alii qui
 dixerunt solas tabulas fractas fuisse in
 arca, quae exhibet ad bellum: sed textus
 arguit etiam integras fuisse in ea. *Drus.*
ad Jud.

2. *Cum ea filii sacerdotis prodeunt.*] *Τῶν πατρῶς αὐτοῖς ἐπισειλαῶν*, *εὐ-
 ληθησίης ἔκισωλῆ ζῆν ἑτέλεσσιν, εἰς
 ὄψιν μὲν ὠρῶ γινεῶλ.* Josephus. Cum
 Heli Pontifex arcam comitari pro offi-
 cio deberet, quod captus oculis esset,
 filios misit. *Sigon.* Ipsius enim in sene-
 ctutem proveci vices in Pontificatu
 gessit Phinees eius filius. *Φινέας ὁ
 ἡδὴ κὶ ἰσραῆλ, ἔ πατρῶς αὐτῶ ὠρῶ
 κειχωρικῶτ* *Ἀλφὰ τὸ γῆρας.* Josephus.

3. *Majestate quadam praesentis Domini
 territi.*] Textus sacer: *Timuerunt Phi-
 listini dicentes: Venit Deus in castra.
 Et ingemuerunt dicentes, Vae nobis, vae
 nobis! Quis nos salvabit de manu sub-
 limium istorum? Hi sunt dii qui per-
 cusserunt Aegyptum omni plaga. Sic
 Prudentius arcam vocat Deum circumva-
 gum, ante exstructum templum Salomo-
 nis. Nam tunc nullum certum locum
 diu habebat, modo huc, modo alio
 translata. *Drus.* ad Sam.*

4. *Fugam parabant.*] Fugam parasse
 non legitur in Scriptura, duntaxat scri-
 ptum ibi est, eos in magno metu fuisse
 ob praesentiam arcae. *Drus.* Vehementer
 Hebraei arcam animum addidit, victo-
 riam in hac sitam existimantibus. Con-
 tra, hostes metuebant ne arca Israelitis
 esset praesidio. Attamen utrorumque
 expectationem eventus fefellit. *Jo-
 sephus.*

5. *Victi Hebraei.*] Ceciderunt triginta
 millia peditum. Hebraei enim pedites
 pugnabant, vix equites, eo quod Deus
 Deut. 17. eis si non usum, certe copiam
 equorum vetuisset. *Abul.* Magis puniti
 Hebraei post adductam in castra arcam,
 quam ante. Nam ante adductam castra
 tantum quatuor millia: deinde triginta
 millia.

6. *Filii sacerdotis cadunt.*] Haec clades
 contigit A. M. II. Idccc. ab exitu ex
 Aegypto ccc. xcvi. Id patet ex eo quod
 ab hoc exitu usque ad aedificationem
 templi fluxerunt anni cccc. lxxx. *Chronol.*
Pseudo-Philo tradit duos filios Heli à
 Goliatho gigante caesos.

I Mali

1 mali nuncio, 2 consternatus, animam expiravit, cum 3 per annos xx. 4 sacerdotium administrasset.

LVII. Victores secundo prælio Allophyli, arcam Dei, quæ in potestatem venerat, eorum oppido 5 Azoto, in 6 templum

1 Mali nuncio.] Pseudo-Philo & Abulensis, ex traditione Hebræorum scribunt, hunc nuncium fuisse Saulem filium Cis.

2 Consternatus.] De sella resupinus cecidit, cervicemque fregit. Sedebat enim in sella Pontificia, ante postes tabernaculi, ubi responsa dare consulentibus solebat. *Ἡλίας ὁ δρχιερός ἐκαθέζετο καὶ ἑτέρος τῶν πυλῶν ἐφ' ὑψηλῆς ἰσθμοῦ. Joseph.*

3 Per annos xx.] In editione Romana, *ἔκαθεν τῆς ἰσθμῆς εἰκοσιν ἔτη*, viginti annis, & sic Eusebius in Chronicis affirmat scripsisse lxx. Interpretes. Cæterum in vulgatis editionibus Græcis, itemque in Ebræa, est *τεσσαράκοντα*, id est, quadraginta. Sunt etiam qui putant errorem hunc natum ex affinitate litterarum *μ* & *κ*: quarum hæc in numeris denotat 20. illa vero 40. *Druſius.* Scriptura inquit judicasse eum annos quadraginta, non Sacerdotium gessisse, ut Sulpicius. *Sigon.* Sublatis Hophni & Phinees, huic relicti sunt filii bini, Achitobus & Ichabodus posthumus. Achitobi filii memorantur etiam bini, Achias & Achimeleus, cui Abiathar filius. De hoc stemmate vide sis 1 Samuel. 4. 19. 14. 3. 23. 9. & 23, 6. Apud Eusebium in Chronico horum nullus ante Abiatharum in Pontificatum succedit. At vero Josepho lib. 6. cap. 7. Achitobus dicitur Pontifex ille qui Sacerdotis nomine, ubi Saul Rex Deum consulit, habetur in 1 Sam. cap. 14. 36. *καλέσας*, inquit, *ὁ βασιλεὺς Ἀχιθιθὸν τὸν δρχιερέα ἐκέλευσεν αὐτὸν γινῶναι εἰ δίδωσιν ὁ Θεὸς αὐτοῖς*, &c. Vocavit Rex, Achitobum Pontificem, jussitque ut consuleret, an Deus annueret, &c. Alii etiam Achitobum proxime post Heli avum collocant, ut Nicepho-

rus Patriarcha & Georgius Monachus. *Seldenus.* Heli successit in Principatu Samuel, in Pontificatu Achitob nepos ex filio. *Mendosa.*

4 Sacerdotium administravit.] Et judicatum. Nam simul & Sacerdos erat & Judex. Sane in fonte, *judicavit Israhel, &c.* Sacerdotium autem posuit Pro pontificatu, ut supra, qui sacerdotium patris in quæstum verterant. Sic *ἱερωσύνη* pro *δρχιερωσύνη* in libris Machabæorum. *Druſ.*

5 Azoto.] Azotus quasi Asdodus, aut ab Aza uxore conditoris appellata. Asdod antiquum urbis nomen, quam posterior ætas Palmim dixit. Autor *Benjamin* in itinerario suo. Hæc urbs obfessa fuit olim à Psammiticho Rege Ægypti, annos undetriginta continuos. Proinde scribit Herodotus libro II. *αὐτὴ δὲ ἡ ἀζωτὸ ἀπασιάν πολιῶν ἐπὶ πλείστον χρόνον πολιορκουμένη ἀνέχετο τῷ ἡμῶν ἰσθμῷ. Idem.*

6 Templum Dagon.] Piscis formam habuisse testatur R. Salomo. Sed & Nicolaus de Lyra R. David: *Ajunt Dagon ab umbilico, & infra piscem retulisse, supra umbilicum speciem hominis habuisse.* Quo accommodant illud, tantum *Dagon remanserat in eo*, quod interpretantur, quod referebat piscem: alii melius, *truncus Dagon.* Græci fabulantur hunc esse unum ex quatuor filiis Urani, quos ex γῆ, id est, terra, suscepit. *Druſius.* Interpres Sanchuniationis Philo: *Δαγῶν, ὅς ἐστι Σιτῶν.* Quasi dicas *Fruventivus.* Sed fallitur: quia plane est à 17 piscis, ut melius dicitur fuerit *Ἰχθυῶν, Piscio vel Piscinus.* Pro quo etiam figura ejus est. Nam erat semihomo ac semipiscis. Sæpe autem Scriptura meminit 17 17 17 templi Dagonis. Et 1. Maccab. 10. 83. 84. dicitur

² plum Dagon intulerunt. Sed ¹ simulachrum dæmoni dicatum, ubi arca illata est, corruit. Quinque idolum loco ⁴ restituisent, nocte infecuta ² discerptum est. Inde ³ mures per omnem regionem exorti, noxiis morfibus, multa hominum ⁵ minum millia, ⁴ leto dabant. Quo malo compulsi Azotii, ad

Jonathas accendisse Beth Dagon, cum Azoti se hostes in illud, velut asylum, recepissent. *Vossius.*

¹ *Simulachrum dæmoni dicatum.*] Nam dii gentium dæmonia, ut quidem Græca Ecclesia legit apud Davidem. Sane diabolus in Jovis aut Mercurii forma sæpe apparuit. Sulpicius in vita Martini, *segm. 24.* Frequenter autem diabolus visibilem se ei formis diversissimis offerebat. Nam interdum in Jovis personam, plerumque Mercurii, per sæpe etiam se Veneris ac Minervæ transfiguratum vultibus offerebat. *Drus.* Fluxit autem impius ille mox Dæmoniis simulacra dedicandi, ex disciplina Chaldæorum, qui singulis creaturis talia crexerunt. *Rambam 3. More Neb. 29.*

² *Discerptum est.*] *1. Reg. 5. Joseph. 6. 1.* Ita ut caput & manus à reliquo corpore avulsæ, in limine jacerent, ac tantummodo forma piscis relinquere-
tur. Kimchi. Dorsum totum invenerunt fractis omnibus membris. *Glossa Ord.* Cæterum erant ei & pedes humani, quasi ad caudam adnati. Unde *1. x. habent; αμφοτέρω τῶν ἰσχυρῶν ποδῶν αὐτῆ ἀφρημῶνα.* Quæ frustra in Hebræo quaeras. *Vossius.* Videntur alii etiam Philistæorum dii, in cæteris eorum urbibus, eadem vel simili, qua Dagon, pœna multati, uti insinuat cap. 6. *vl. 5.* De Dagon, vide *Selden. 2. de DIis Syris 2.*

³ *Mures per omnem regionem exorti.*] *1. Sam. 5.* in editione *1. x. x. καὶ μεσὸν τῆς χώρας αὐτῆς ἀνεφύησαν μύες.* Rursum cap. 6. *καὶ ἐξέξεν ἡ γῆ αὐτῶν μύας.* Josephus quoque libro 6. cap. 1. *τὰ δ' ἐπὶ τῆς χώρας, μύων πλῆθος ἀνελθὼν ἀπὸ τῆς γῆς κατέβλαψεν, μήτε φυτῶν μήτε κερπῶν ἀποχόμῳνον.*

Quæ sic versa repperi, *Ager vero totus scatebat muribus, quia omnia vastantes nec segetibus parcebant nec cæteris fructibus.* *Drusius.* Hæc tertia fuit afflictio. Omissis mariscas, morbum gravissimum. De quo Josephus: *Gravissima pestis Azotiorum urbem atque agrum adorta est. Corrupti enim dysenteria cruciabiliter moriebantur. Nonnulli interanea vitata, morboque corrosa evomebant. Ager vero totus scatebat muribus, qui omnia vastantes, nec segetibus parcebant, nec cæteris fructibus.* *Maginus in Palestina: Nonnulli in locis Palestinae, agri sunt penè deserti ob murium & soricum abundantiam, quos nisi quaedam aves devorarent, nullam sementem possent facere incolæ.* Causa naturalis murium faldedo terræ ex nimia siccitate. Sic si indusium sordidum intra os vasis, in quo sit triticum, comprimat, intra paucos dies fermentum indusio haustum & odore granorum mutatum, ipsum triticum transmutat in mures proorsus formatos, ac quod mirabilius, sexu distinctos & cum illis prolificantes qui è parentum semine nati. *Helmont.*

⁴ *Leto dabant.*] In eadem editione, *καὶ ἐβόησαν σύσχυσις θανάτου μερῶν ἐν τῇ πόλει. ημωημω* interpretantur *σύσχυσις θανάτου.* *Drus.* Plinius *viii. 29. & 57.* narrat ex Theophrasto, incolas ex Gyaro insula, Cycladum una, fugatos à muribus. Idem *10. 65.* refert, ab iisdem patriam coactos deserere incolas Troadis. Justinus *xv.* *Abderitas propter ranarum muriumque multitudinem, relicto patriæ solo, sedes quasivisse.* Nec ista mirabitur, qui cogitarit murium foecunditatem, præsertim in arvis siccis. A cuniculis suffossum in Hispania oppidum. *Plin. viii. 59. & Balæacos adver-*
sus

ad declinandam calamitatem, arcam Dei ad Gethæos transfulerunt. Qui cum simili clade afficerentur, in oppidum⁶ * Afcalonensium arcam transvexerunt. His vero, advocatis⁷ gentis ejus primoribus, consilium fuit, arcam Domini Hebræis reddere. Ita³ ex sententia principum, ⁴ augurumque⁸ & sacerdotum, ⁵ imposita vehiculo, ⁶ multis cum muneribus⁹ remittitur. * Illud mirabile, quod cum oneri boves⁹ fœmi-

sus proventum eorum, auxilium militare à Divo Augusto petierunt. Idem 8, 55. *Vossius*. 111. de Idolol. 1XXII. Æthiopes à scorpionibus & arancis fugati. Strabo xvi. Sic Popielus Polonia Princeps, & Hatto Archiepiscopus Moguntinus à muribus comesti. Quamquam hoc posterior neget & refutet Serarius in sua Moguntia. Ex *Mariscis* sanguinem mures suxisse, Hebræi quidam tradunt. Addit Gregorius, *memordisse ventrem Philistinorum, cum eum in secessu exonerare vellent.*

1 *Arcam Dei ad Gethæos transfulerunt.*] 1. Sam. 5. *ψλ.* 7. eadem editio habet *κὴ λέγουσιν οἱ Γεθαιῖοι, μετελήθηται κίβωτος ἡ θεῶν ὡς ἡμεῖς, καὶ μετήλθεν κίβωτος ἡ θεῶν Ἰσραὴλ εἰς γάθ.* Latina vero, & responderunt Gethai, circumducatur arca Dei Israël. Et circumduxerunt arcam Dei Israel, nempe per omnes urbes Philisthæorum. Quod etiam Iosephus annotavit ita scribens, atque in hunc modum per quinque Palæstinorum urbes pervagata est arca, veluti tributum per singulas pœnas violatæ religionis exigens. *Drus.* Hoc consilium dederunt Gethai, quia putabant cladem hanc Azotiis accidisse, non ex arca, sed ex natura loci, velut ut pestilente aëre, vel influxu astrorum maligno. *Theod. & Procop.*

2 *Afcalonensium.*] Eis *Ἀσκαλωνῶν*, id est, Afcalonem. Sic Græci codices. Sed Latini, ut & Ebræi, in *Accaron*. Utrumque opidum erat Palæstinæ proprie dictæ. *Drus.* *Κρημύων ἀγαθός ἐστιν ἡ χώρα τῶν Ἀσκαλωνεῖων, πόλις αὐτῶν δὲ μικρόν.* Strabo xvi. Descri-

ptionem ejus accuratam vide apud Tyrium xvii. Belli sacri xxi.

3 *Ex sententia principum.*] 1XX. *Καὶ καλεῖται Ἰν Ἀλλόφυλοι τὸς ἱερεῖς καὶ τὸς ἐπωδῶς αὐτῶν*, id est, sacerdotes, vates & incantatores suos. Latina vetus, vocaverunt sacerdotes & divinos. Sic etiam Ebræi. *Drus.*

4 *Augurumque.*] Quos in arduis rebus Palæstini consulebant. Unde Procopius in Esa. 11. *Ægyptiorum est & veneficum, ἐπωδαί τε καὶ φαρμακῶν, ut Astrologia Chaldæorum, & divinatio Allophylorum, & auguratio Cretensium.* Divinabant autem per ferrum sagittæ, per unguem pollicis, per Theraphim, gladium & hepar. *Kimchi* in Ezech. 21, 21.

5 *Imposita vehiculo.*] In trivio, absque auriga, quinque Satrapis Philistinorum spectantibus, quam viam sponte sua vacca inirent, an eam quæ ducebat in Israël, an aliam. *Iosephus.*

6 *Multis cum muneribus.*] Nimirum ex Idololatrarum sententia:

Δῶρα θεῶν πλεθὴ, δῶρ' αἰδύλης βασιλῆας.

Munera illa fuerunt, quinque ani totidemque ex auro mures, piaculum utriusque plagæ. Simile quid ab Atticis factum docet nos ad Acharnenses Aristophanis Scholiastes.

7 *Remittitur.*] Cum fuisset in agro Philisthæorum septem menses. 1. Sam. 6. *ψλ.* 1. Nam quod in Iosepho *μῆνας τέσσαρας*, emendandum est ex hoc loco, maxime cum in Rufino sit, *mensibus septem*, id est, *μῆνας ἑπτὰ.* *Drus.*

foeminas subiecissent, vitulosque earum domi retinuissent, iter nullo duce in Judæam pecudes direxerunt, non revocante affectu foetus relictæ. Cujus rei miraculo, reguli Al-
 10 lophylorum, usque in fines Hebræorum, arcam secu-
 11 ti, religiosum officium præstiterunt. Judæi autem, ubi referri arcam viderunt, certatim, ¹ ex oppido ² Bethsamis cum gaudio, obviam ruere, festinare, exultare, grates
 12 Domino referre. Mox, ³ Levitæ, ⁴ quorum hoc nego-
 13 cium erat, sacrificium Deo celebrant; bovesque eas, quæ
 14 arcam adduxerant, immolant. Sed in oppido, quod supra diximus, teneri arca non potuit. Itaque passim,
 14 Dei nutu, ⁵ per totam urbem, sævitum. Arca ⁶ in Cariath-

Theodoretus: Cum nulla civitas aude-
 ret arcam excipere, eam foris reliquerunt
 sub dio. Postquam autem existimarunt foris
 manente arca se esse liberos à plagis à Deo
 immisissis, intulit Deus supplicia etiam re-
 bus inanimis. Immisit enim murium multi-
 tudinem in vites & segetes, qui omnes eo-
 rum fructus perdidit. Sic & Proco-
 pius. Hinc colligitur arcam à Philistæis
 fuisse captam in Septembri. Nam rem-
 issa est, cum esset messis tritici. Hæc
 autem in Palæstina fit in fine Aprilis. *A*
Lapide.

* *Illud mirabile.*] Vide Joseph. lib. 6.
 cap. 2.

¹ *Ex oppido.*] Imo ex agro, ubi triti-
 cum metebant. *Drus.*

² *Bethsamis.*] Melius, Bethsames,
 שמש Sames, ut חבל Habel. In edit.
 Romana βαϊθσαμυς, quod scribes
 Baithsamys, vel certe Bæth-samys. Opi-
 dum hoc situm erat in termino tribus
 Iudæ. Ios. 15. 10. Quod firmabis alio
 loco qui habetur II. Reg. 14. 11. in
 Bethsames opido Judæ. *Drusius.* Κάμη
 δὲ πρὸ ἐστὶ τῆς Ἰσραὴλ φυλῆς Βαθσάμη
 ἑνομοῦ. *Joseph.*

³ *Levitæ.*] Hoc Bethsamitæ fecisse
 leguntur I. Sam. 6. 15. & ideo puni-
 ti fuerunt. *Josephus.*

⁴ *Quorum hoc negocium erat.*] Imo ne-
 gocium hoc erat Sacerdotum, non Le-

uitarum. Verum noster hæc nomina
 confundere videtur. *Drusius.*

⁵ *Per totam urbem sævitum.*] *Josephus:*
 Ὁρῆ δὲ καὶ ἰσραὴλ τῆς Ἰσραὴλ μέτεισιν, ὡς
 τε ἐσοδομήκων τῶν ἐν τῆ βαθσάμης
 κάμης, ὡς σὺν ὄναις ἀξίως ἀψαλ-
 τῆ κίβωτος, ἰσραὴλ γὰρ σὺν ἡσάν καὶ ἀπο-
 ελθόντες αὐτῆ βαλὼν ἀπὸ κίβωτος.
 Omisit quinquaginta millia, veritus
 haud dubie, Romanos minime credi-
 turos, tot millia unicum vicum in Li-
 bitinæ censum conferre potuisse. Eum
 sequuntur Hieronymus in *Questionib.*
Rupertus, Isidorus, Lyra, Abul. 1. xx.
 tantum percussos fuisse statuunt. Facilis
 autem responsio tantam multitudinem,
 ex vicinis oppidis ac pagis confluisse,
 ibique extinctam. Causa tantæ cladis
 ita exprimitur; eo quod vidissent arcam
 Domini. Nempe intactam & nudam,
 hoc enim sub poena capitis vetitum erat.
Num. 15. Abul. Imo quod introspe-
 xissent, ut viderent num Philistæi tabulas
 Legis ex ea sustulissent, vel aliud quid
 imposuissent. *Vatabl. Cajetanus, Seva-
 rius.*

⁶ *In Cariathjarim.*] I. Reg. 7. Adri-
 chom, Cariathjarim, urbs Sylvarum,
 quæ & Cariath-Baal & Baala, & Pha-
 rasim, & conjunctim Baal-Pharasim.
Hieronymo etiam Farim. Est de Jerusa-
 lem ad quatuor miliaria & dimidium,
 contra

riathjarim oppidum translata est, ¹ ibique per viginti annos fuit.

LVIII. Ea tempestate ² Samuel sacerdos Hebræis præ-¹ erat, quietis à bello rebus, populus in ocio degebat. ³ Pax ² deinde Allophylorum irruptione turbata, trepidantibus cunctis ob conscientiam peccati. Samuel, ⁴ cæsa prius ho-³ stia, Domino fretus, suos in prælium deduxit: ⁵ primo-³ que impetu fufis hostibus, victoria penes Hebræos stetit.

Sed

contra Occidentem, euntibus Diospolin. Hieron. ait milliari uno. Urbs prius Gabaonitarum, postea tribus Juda, estque terminus tribus Juda & Benjamin, sita in colle.

¹ Ibi que per viginti annos fuit.] In domo Abinadab, quæ in colle excelso sita fuit, אבנאדב, quod male Latinus transfert, in Gaba. Quasi esset hujus nominis urbs, in Benjaminia. Horn.

² SAMUEL Sacerdos.] Judex erat, Prophetes & Levita. Etiamne Sacerdos? Si Sacerdotis vocabulum striete accipiat pro Pontifice, verum non est. Nam תלמי Eli successit in Pontificatu A hitob. Neque vero late sumptum verum esse potest, cum non fuerit ex posteris Aharon, qui soli Sacerdotes dicebantur. Supra, Igitur Levi tribu in Sacerdotium segregata. & Levitis in sacerdotium assumtis. Sic infra: Samuel admodum senex sacerdotio functus. Huc retulerim, quod erat nefas (loquitur de tabernaculo) nisi sacerdotibus introire. Firmabo nunc, quæ dixi, autoritate Hieronymi. Adversus Vigilantium cap. 2. Samuel & Levita & Prophetes fuit. Contra Helvidium lib. 1. cap. 13. Simulque noscendum quod Samuel Levita, non Sacerdos, non Pontifex fuerit. Unde & faciebat illi mater sua Ephod אבן, superhumeralis videlicet linteum, qui habitus proprie Levitarum & minoris est ordinis. Unde & in Psalmis non nominatur inter Sacerdotes, sed inter eos qui invocant nomen Domini. Moyses, inquit, & Aaron, in sacerdotibus ejus, & Samuel inter eos qui invocant nomen ejus. Druf. Contra successif-

se Heli Samuelem non in Principatu tantum, sed etiam Pontificatu, volunt Augustin. xvii. C. D. 4. & in Psalm. xcvi. Hieron. ad 1. Corinth. 1. & alii. Contra quam opinionem disputant Abul. Hugo, Lyra, Cajetan. & alii. Nunquam in ferie Pontificum, quam texuit Josephus & alii, ponitur Samuel. Vide Seldenum de Successionibus.

³ Pax Allophylorum irruptione turbata.] Causa hujus belli fuit conventus Israëlitarum in Maspa. Nam Philistæi filii Israël omnes conventus & congregationes interdixerant, cum illos ultimo prælio sibi subjecissent. Lyra. Suspicabanur enim Hebræos velle rebellare. Cajetan.

⁴ Cæsa prius hostia.] Doctores dicunt fuisse agnum foeminam, unde colligunt holocaustum foeminæ rectum esse in ara privata. Tradunt similiter alienum, hoc est, non Sacerdotem, offerre posse in ara privata. Tales aræ fuerunt licitæ, ab eo tempore quo destructum fuit tabernaculum in Silo. Drusus ad Judices.

⁵ Primoque impetu fufis hostibus.] Cum adhuc agni victima arderet, perterruit Dominus hostes fulmine, tonitru & terræmotu. Joseph. Et per fulmina contrivit Pharaonis exercitum in mari rubro. Exod. xiv. Chanaanæos per Josuam. cap. 18. xvi. 2. Barbaros per legionem fulminatricem sub Antonino Imp. Euseb. 5, 5. Hist. Eugenium Tyrannum per Theodos. Imper. Oros. 7. 35. Continuo magnus ille & ineffabilis turbo venturum in ora hostium ruit: ferebantur per